

Dwars over de Veluwe.

(Vervolg van blz. 198.)

Drie uur hadden we nu al gewandeld, niemand nog ontmoet of gezien en geen stukje gebaanden weg gevolgd, dat was dus geheel overeenkomstig ons plan. Niettemin waren wij eenparig van idee, dat het landschap tot nog toe geen aanspraak op woestheid kon maken, want herhaaldelijk waren we met in cultuur gebrachte streken in aanraking gekomen. De ligging van Garderen bewees ons, dat we uitstekend gekoerst hadden; juist met een grooten boog door het noorden had ik dat dorpje mis willen loopen en er boven langs op het Uddeler meer aanhouden.

Wij bevonden er ons al reeds ruim boven, zoodat ik spoedig de richting dacht te wijzigen.

Onze lunch lieten wij ons uitmuntend smaken; de voorraad kreeg een gevoeligen knauw en de ransels werden tevens weer iets lichter, wat ook al een voordeel te noemen is op lange marschen.

Zoo etend en pratend kreeg een mijner vrienden eensklaps een dame in 't oog, die voor zoover zij boven het laag struikgewas zichtbaar was, vliegensvlug zonder om te zien, voorbijsnelde, terwijl een heer met blijkbaar even grooten spoed haar op de hielen zat. Ongetwijfeld zou men meenen, dat wij door een dergelijk tooneeltje allicht zeer verbaasd zouden hebben staan kijken, doch het zaakje neemt een ander aanzien, wanneer ik er bijvoeg, dat er op een honderd meters van ons af een grintweg achter het kreupelhout liep, waar twee fietsers passeerden.

Omdat het de eerst levende wezens waren, die we na Voorthuizen te zien kregen, werden zij onverwijd in het veld van den kijker genomen.

't Bleef maar triestig weer en tusschenbeide dreigde de lucht zelfs met regen, maar de wind scheen de oorzaak te zijn, dat het er niet toe kwam. Een zeer lastige tocht volgde op deze kleine rust van circa 20 minuten; toen we namelijk uit het bosch traden, stieten we op eikenhakhout, een van de bezwaarlijkste hinderpalen, die zich wel voor kunnen doen.

Het was een dor en kaal landschap. Slechts eenige heldergroene loofboomen, een kilometer verder hoog boven het kreupelhout uitstekend, waar dan denkelijk het eind van die wildernis was, brachten eenig leven in die eenkleurige massa.

Een dikke grijze lucht boven ons, en een chaos van knoesten en stronken, waaruit grillige kale takken bij bundels omhoog staken, nu juist vóór ons; ziedaar geen liefelijk voorjaarsbeeld. Het verdord geel en lichtbruinkleurig loof, dat hier en daar, door den wind sterk bewogen, pogingen deed zich los te

rukken, en dat een eigenaardig ritselend geluid maakte, verhoogde den indruk van woestheid en verlatenheid.

Eerst opperde ik het plan een foto te nemen — ik had een handcamera in den ransel — doch het sombere weer was er niet erg geschikt voor. En een schets van zoo iets te maken, is natuurlijk een onbegonnen arbeid, want er is nòch begin, nòch eind aan zoo'n tafereel.

In het begin ging alles goed; de struiken stonden wijd uit elkaar en reikten ons tot de schouders. De bodem, wel is waar met verraderlijke stompen, was met eenige oplettendheid goed te begaan, doch verderop werd het anders.

Calluna's, zeer hooge donkergroene exemplaren, hadden zich tusschen de struiken gevestigd; geelen grijsgroene moskussens bedekten als stolpen de eikestronken, die gelijk onze knotwilgen, herhaaldelijk gekapt worden en nieuwe takken uit de steeds doorgroeiende stompen omhoog zenden. Het hout werd hooger en de afzonderlijke individuen kwamen elkander zoo nabij, dat we eerst voorzichtig de veerkrachtige takken uiteen moesten buigen, om een doortocht te hebben.

Eindelijk reikten de toppen ons boven het hoofd en kwamen we slechts uiterst langzaam vooruit, zoodat ten laatste zigzagsgewijze door de dunste plekken heen gebroken moest worden.

Een enkele maal dachten wij werkelijk terug te moeten keeren, want de koppige takken schramden gelaat en handen op gevoelige wijze. Vooral als de voorlooper de onvoorzichtigheid beging, de takken niet zachtjes los te laten, kreeg de tweede soms een vinnige striem in het gelaat; doch het was niet de eerste keer, dat wij door eikenhout trokken, zoodat wij er ons langzamerhand thuis gevoelden.

Te half een waren wij er uit en tot mijn groote blijdschap bleef het landschap een meer woest voorkomen behouden.

Wij kruisten een mullen zandweg, waarlangs dikke bundels heidebezems netjes opgestapeld lagen en eenige frisch groene beuken — de boomen die wij reeds in de verte gezien hadden — een liefelijk brokje natuur vormden. Andermaal een chaos van laag hout; ditmaal sparretjes, dennestruiken en hooge struikheide, waartusschen de blauwe boschbes met zijn zachte rozenroode bloempjes menigvuldig voorkwam. Wij zakten tot de knieën in de hooge *calluna's* en snoven met welbehagen den heerlijken heidegeur naar binnen: die kan soms zoo sterk zijn,

dat hij nog eenige dagen later in de kleederen merkbaar blijft.

Eenige fijne regenspatjes verontrustten ons. Ware het geschikt weder geweest, dan had ik zeker een opname gedaan, doch ik wilde zuinig met mijn platen omspringen.

Het terrein klimt en verliest zich in hooger hout. Ik bepaal op de kaart een nieuwen koers, die nu rechtstreeks op het Uddeler meer aanhoudt, terwijl mijn vriend andermaal den afgelegden weg aanteekent.

Wij bereiken voor het eerst weer eens een weg, een verrukkelijk boschpad, onder een transparant groen loofdak, dat zich zoo ongeveer in onze richting voortslingert. Het naaldhout schijnt voor goed verdwenen, om plaats te maken voor beuken en eiken, die door hun blijmoedig groen — d. w. z. de beuken, want de eiken stonden op sprong om uit te loopen — een geheel ander landschap vormen. Ons pad begint te draaien en voert ons in verkeerde richting; we laten het daarom links liggen en trekken het bosch in.

Niets dan groen, heerlijk frisch groen, omringt ons spoedig van alle kanten. Een zacht getemperd licht valt door de jeugdige bladerkronen en glijdt en slipt over stam en bodem. 't Is er stil, doch de waardige kalmte van een dennebosch is het toch niet; daarvoor is het tintelend, kleurig loof te vroolijk, te dartel zou men kunnen zeggen.

Schier doelloos dolen wij tusschen ~~wij tusschen~~ de stammen en langs het onderhout, waardoor onze richting gevaar loopt.

Doch 't was er ook zoo aangenaam; door de groote overeenkomst der verschillende deelen van 't bosch onderling wist ik al spoedig niet meer, van welken kant we gekomen waren, of waar we heen moesten.

't Kompas bracht ons weer uit de dwaling.

't Is geen hoog bosch; zware torenhooge beukeboomen ontbreken geheel; ook vindt men er geen aangrijpende brokjes natuur, daarvoor had het een te veel eenvormig aanzien, doch het geheel stemde

ons plezierig en dwong tot eenig oponthoud.

't Bleek echter zeer uitgestrekt te zijn, waardoor we er juist slecht toe kwamen, om te gaan rusten, maar steeds wandelend, uiterst langzaam slenterend mag ik 't haast wel noemen, lieten we voortdurend de blikken rondgaan.

Bloeiende lijsterbessen, boomvormige hulsten met donkergroen loof, een piquant contrast tegen het heldergroen fond vormend, en kromgegroeide eiken, die nog eenig dor loof behouden hadden, wisselden steeds tusschen het domineerend beukenelement af.

Het onderhout, op enkele plaatsen geheel ontbrekend, was op andere plekken weer zeer menigvuldig en bestond voornamelijk uit de zelfde bestanddeelen als het opgaand geboomte.

Vacciniums, waaronder de voethooge, stijfbladerige roode boschbes uitgestrekte plekken dicht bedekte, en de aardige kruikvormige bloempjes vertoende, benevens korte calluna's, korstmossen en stekelige braamstruiken, vormden een aangesloten plantenklee. Doch bovenal frappeerde ons de welige korstmosvegetatie op takken, stammen en stronken.

Dichte pelsen van grijze, kruimelig uitzijende Cladonia's en schilferige Parmelia's gaven de takken somwijlen een monsterachtig dikaanzien, waar bevallige Everniën, die in

losse, luchtige bosjes afhingen nog veel toe bijdroegen.

Voor al waren het de twee à drie voet lange draadvormige, grijsgroene Bryopogon's die, als slappe baarden aan de onderzijde der takken bevestigd, eene werkelijk grillige vertooning maakten.

De gekromde eiken waren niet minder sierlijk aan hun voet uitgedost, want daar schenen zich bij voorkeur Hypnum-soorten — geen korstmossen dus — in dichte, zachte, fluweelachtige donker- en lichtgroene zoden op te houden.

Wij wandelen verder en gebruiken onzen lunch aan den kant van een rechten weg, die eensklaps dwars voor de voeten kwam. Eenige duizenden mieren storen ons in die vreedzame bezigheid, zoodat wij verplicht zijn te verhuizen.

„Twee à drievoet lange draadvormige, grijsgroene Bryopogons, als slappe baarden aan de onderzijde der takken bevestigd.”

Ik maak een krabbel van eene eigenaardige vereeniging van twee evenwijdig groeiende stammen die uit één knoestvormigen voet voortkwamen; op drie plaatsen waren zij namelijk weer met elkander totaal vergroeid, denklijk door langdurige wrijving en kneuzing van den bast. Tot mijn spijt is het schetsje verloren geraakt.

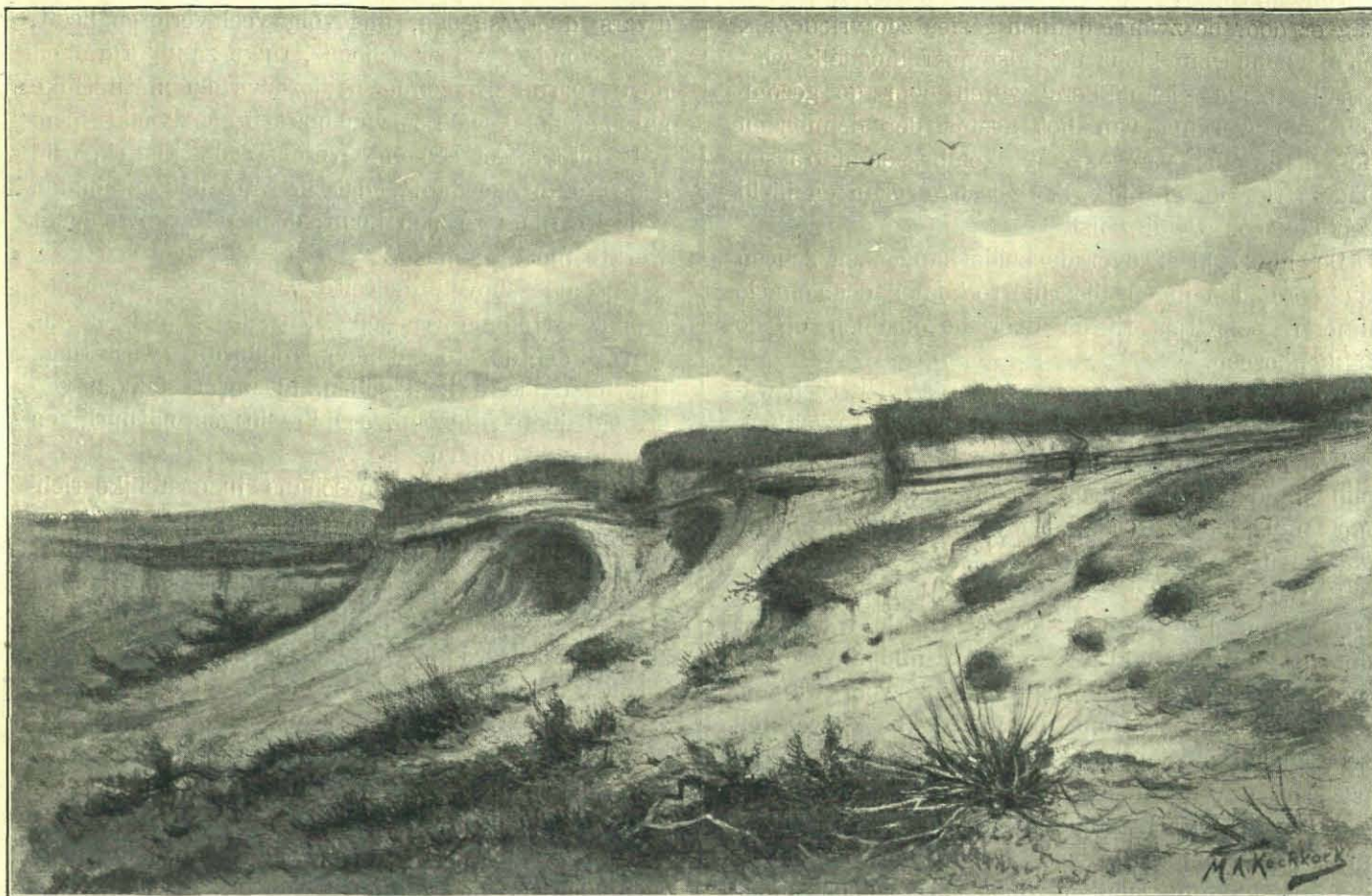
Wij volgen den weg en bereiken te half twee het eind van het bosch; de weg klimt, eenig eikenhakhout laten we links liggen en eensklaps rijst een slank doch hoogst regelmatig dennenbosch voor ons uit het lage hout.

Vele omgehouden stammen liggen overal ver-

pogingen, en als ik er eerder geweest was, had ik niet eens gezocht, want de plas is van af dat punt door heide, heuvels en geboomte in 't geheel niet te zien.

De heide wandelde bijzonder plezierig; een decimeter hoog, warm-bruin plantendek, zonder kale zandplekken of andere variaties vormde eene onafgebroken vlakte, die in 't midden eene inzinking vertoonde, waarin schapen ronddoelden.

Even over tweeën waren we haar overgestoken en vleiden ons op eenige takkenbosschen in een klein dennenbosch, waar de wind op eene aantrekkelijke wijze door de naaldkronen ruischte.

Opgestapelde zandlagen, die van fijn-grijs tot donker roodbruin varieerden. Op de heide bij Uddel.

spreid en verhoogden den gecultiveerden aanblik; 't was dan ook maar een wijd uit elkander staand op rijen geplant mastbosch, waar de lucht aan alle kanten duidelijk doorschemerde.

Achter de boomen lag een kale heuvel en toen die bereikt was aanschouwden we een panorama, dat ons geruimen tijd staande hield.

Een onafzienbare bruine heide strekte zich in oostelijke richting uit en teekende zich scherp tegen een verschiets met een kerktorentje en veel geboomte.

Dat was Uddel, dus reden genoeg om content met de genomen richting te zijn. Direct werd met den kijker naar het meer uitgezien, doch ijdele

Wij waren vermoeid; tenminste het zitten deed ons werkelijk goed en zelfs zoo goed, dat het in liggen overging, waartoe de omgeving dan ook zeer medewerkte.

In het Westen boven de sombere heide pakten zich dichte nevelen te samen; het groote beukenbosch met het daarvoor liggend naalddhout smolt ten laatste geheel weg en met rasse schreden kwam de dampige atmosfeer op ons af.

In het Oosten echter, waar ons denneboschje al even dun en doorzichtig was en waar onze toekomstige richting doorheen leidde, eene volmaakte tegenstelling.

Dus aan de eene zijde eene kale, bijna onafzienbare heide, aan den anderen kant een gecultiveerd landschap met helder groene loofboomen, frisch tintelend groen gras, een kristalheldere beek, struikgewas en een boerenwoning met menschen en kippen.

Dat hadden we den geheelen dag nog niet gehad en ook niet verwacht, want ik verkeerde steeds in de meening het Uddelermeer door onbebouwde streken te kunnen bereiken.

Ik observeerde dat alles van mijn veerkrachtig leger uit, en hoewel het voorgoed met de heide en dennenboschjes gedaan scheen te zijn en we ons op den rand van in cultuur gebrachte streken bevonden, speet mij dat in geen geval, want het zag er door de zwarte dennen gezien zoo vriendelijk en lachend van kleur uit, als maar mogelijk was.

Mijn beide reismakkers waren door de gecombineerde werking van het gesuis der dennen en de veerkracht van onze takken-bossen-matrassen ongemerkt ingedruild. Ik liet hen gaan en hield zelf ook een weinig rust.

De nevel bleef over de heide hangen en scheen niet van plan in ons boschje te komen, doch enkele fijne regenspatjes tikten door de naalden op de takkenbossen.

Tot een bui kwam 't evenwel ook al niet, toch waren de droppeltjes voldoende, om de slapers te wekken.

Tegen half drie braken wij op; wij volgden een slingerend voetpad door een drassig riet- en veenmoslandje, dat zich eenige meters verder in dichte gagelstruiken verloor.

Bedwelmend zoet geurde de donker-roodtakkige, frischgroen bebladerde gagel (*Myrica*), waarnaast de helder gele *Caltha*'s en pyramidaal-vormige, violette, kleine *Ajuga*'s zeer talrijk voorkwamen.

Als aardigheid dronk ik uit de beek, wat mij zeer goed bekwam en iets verder stroomopwaarts passeerden we hem over een plank.

Door een frisch weilandje langs de boerenwoning met een boomgaard, waar twee vrouwen en een man in stemmig donker zondagsgewaad ons onbewegelijk gadesloegen, bereikten wij een berkenlaan die Zuid-oostelijk op het meer aanliep.

Het kompas werd opgeborgen, dat was nu niet meer noodig, want de straatweg zou er ons wel brengen.

Enkele wielrijders voltooiden het gecultiveerde van dat landschap, waarbij zich nog eenig bont vee in een laag gelegen weiland door boomen en hekjes omgeven, bezijden den weg voegden, die dan ook in geen rechtgeaard Hollandsch landschap mogen ontbreken.

Half vier aan het meer; groote teleurstelling onder de leden der expeditie, want in plaats van een echt heidemeer door woeste heuvels omgeven, zooals ik mij dat gedroomd had, stonden wij voor een waterplas met breede rietkragen omzoomd, waar een weiland met koeien en een soort uitspan-

ningsplaats met stoeltjes en tafeltjes aan grensde.

Niettemin frappeerde ons een reusachtige beuk met koepelvormigen kroon en enorme vlucht onder welks dicht loof een donkere schaduwtoon heerschte.

Verscheidene breede wegen ontmoeten elkander in de nabijheid van het meer, waar handwijzers en kilo- en hectometerpalen om strijd den wandelaar behulpzaam zijn.

Doch het was niet allemaal teleurstelling wat wij ondervonden; aan de oostzijde van het meer verhief zich een heuvelrug, gekroond door dennetjes en daar richtten we onze schreden haastig heen.

Het was de Hunneschans, welbekend uit „de Schaapherder” en die, in 1860 door een grintweg dwars doorsneden, bijgevolg veel verloren heeft. Toch vonden wij er schoone, ruwe zandvormingen met vooruitspringende heidezoden en natuurlijke gaten en holen waar een van ons geheel in kon kruipen.

Ik fotografeer een eind verder een artistiek, wild gedeelte en zoodanig, dat er van het ontgonnen gedeelte niets te zien komt, doch de grauwe lucht werkte niet erg mede.

Het afgeschoven gedeelte van den steilen heidegrond vertoonde ons opgestapelde zandlagen, die van fijn grijs, tot donker roodbruin varieerden, terwijl donkere heidepollen, als zwerfblokken verstrooid dooreenliggend, een krachtigen, natuurlijke voorgrond vormden.

Wij verlaten de Hunneschans in oostelijke richting en trekken langs de hoeve „het Hof” een uitgestrekte drassige heide in, die in het verschiets nog uitgestrekter bosschen, naar het schijnt, vertoont.

Het was weer een sombere, zwarte en glibberige heide, het Garderensche veld genaamd, waar hier en daar verstrooide plassen ons tegen blonken.

Het kompas moest weer dienst doen, want we wisten ~~h~~weg noch steg; alleen Garderen achter ons bepaalde eenigszins de richting, maar dat was lang niet voldoende.

Herhaaldelijk hadden we dat dorpje in het gezicht gehouden; en doordat onze weg er met een grooten boog noordelijk om heen liep en we dus steeds het kerktorentje aan den rechterhand hielden, was het juist, alsof we in 't geheel niet vorderden en of we dat dorpje maar niet kwijt konden raken.

Nu lag het dan toch werkelijk achter ons, maar niettemin duidelijk en nog lang te zien.

Garderen ligt zeer hoog; vandaar dat het zoo makkelijk te zien is; zelfs nu we er ons rechtstreeks van verwijderden, scheen 't alsof de afstand maar niet grooter wilde worden, want het torentje en de iets verder gelegen molen, die zich beide hoog en donker tegen de lucht afteekenden, bleven maar onveranderd de zelfde zwart-violette verschietskleur behouden.

(Wordt vervolgd). 223

M. A. KOEKOEK.